

Θράκη - Κωνσταντινούπολη φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

Se.
Μαρτυρίες της φωτογραφίας.

Saint Sophia

Ο ναός των Αγίων Σεργίου και Βάκχου στην Κωνσταντινούπολη. Χτίστηκε τον 6ο αιώνα και μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος στις αρχές του 16ου αιώνα. Η φωτογραφία αγοράστηκε από τον Γ. Λαμπάκη.

Εκπαιδευτική δραστηριότητα στο πλαίσιο της περιοδικής έκθεσης «Θράκη - Κωνσταντινούπολη. Το οδοιπορικό του Γεωργίου Λαμπάκη (1902)». Το έντυπο αυτό είναι του/της που επισκέφθηκε το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο στις

Στο χάρτη σημειώνεται η διαδρομή που ακολούθησε το 1902 ο Γεώργιος Λαμπάκης, στην προσπάθειά του να καταγράψει χριστιανικά μνημεία της Θράκης και της Κωνσταντινούπολης.

Οι φωτογραφίες της έκθεσης, άλλες τραβηγμένες από τον ίδιο τον ερευνητή και άλλες αγορασμένες, συγκροτούν σήμερα μια πολύτιμη πηγή ιστορικών μαρτυριών για περιοχές που αποτελούσαν την εποχή εκείνη τμήματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Προέρχονται στο σύνολό τους από την πλούσια συλλογή της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (ΧΑΕ), που ίδρυσε ο Γ. Λαμπάκης. Σήμερα φυλάσσονται στο φωτογραφικό αρχείο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Η κρήνη που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του χωριού Άβδηρα, κοντά στην Ξάνθη.

Παρατήρησε τον τρόπο με τον οποίο κάτοικοι του χωριού ποζάρουν στον φωτογραφικό φακό, σε μια εποχή που οι άνδρων δεν συνήθιζαν να φωτογραφίζονται. Πρόσεξε ακόμη την ενδυμασία τους, χαρακτηριστική για την εποχή και τον τόπο.

Mazí με τις υπόλοιπες φωτογραφίες από τα Άβδηρα μπορούμε να σχηματίσουμε μια πιο συνολική εικόνα για τη δρακική θέση στις αρχές του 20ού αιώνα.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Η φωτογραφία δείχνει το πλούσια διακοσμημένο εσωτερικό του ναού της Αγίας Κυριακής στην πόλη Αίνο. Πρόκειται για μια εκκλησία του 18ου αιώνα η οποία δεν υπάρχει πια, όπως και οι περισσότερες εκκλησίες της πόλης.

Κατεδαφίστηκε μετά την αποχώρηση του ελληνικού πληθυσμού το 1922.

Μπορείς να διακρίνεις κάποιες από τις φορητές εικόνες που ήταν τοποθετημένες στο ξυλόγλυπτο τέμπλο.

Από το ναό έχουν διασωθεί συνολικά 11 εικόνες που σήμερα βρίσκονται στην Αλεξανδρούπολη, στο Εκκλησιαστικό Μουσείο και στο ναό της Αγίας Κυριακής.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Έτσι είναι σήμερα η διπλή πύλη «της γέφυρας» του τείχους στο Διδυμότειχο.

Στην έκδεση θα βρεις τη φωτογραφία του ίδιου σημείου από το φακό του Γ. Λαμπάκη, έναν αιώνα πριν. Μπορείς να εντοπίσεις ομοιότητες και διαφορές;

Στην έκδεση υπάρχουν και άλλες φωτογραφικές μαρτυρίες από την επίσκεψη του Γ. Λαμπάκη στην πόλη.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Δύο από τις λήψεις του Γ. Λαμπάκη από τη Μητρόπολη της Αδριανούπολης. Στην πρώτη εικονίζεται πολυτελές αρτοφόριο (ιερό σκεύος για τη φύλαξη του άρτου της μετάληψης) και στη δεύτερη η τοιχογραφία με παράσταση της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου που πραγματοποιήθηκε το 878.

Η τοιχογραφία αυτή αποτελεί τμήμα της συνολικής εικονογράφησης του ναού, το εσωτερικό του οποίου μπορείς να δεις σε διπλανή φωτογραφία. Ο ναός μαζί με τις τοιχογραφίες του δεν σώζεται πια. Το αρτοφόριο όμως διασώθηκε και, μαζί με άλλα κειμήλια από τις ελληνικές κοινότητες της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης, βρίσκεται στη συλλογή του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

ΟΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΕΝ ΣΥΛΗΒΡΙΑ

Η φωτογραφία προέρχεται από την πόλη που επισκέφθηκε ο Γ. Λαμπάκης στη συνέχεια του ταξιδιού του.
Στο χάρτη μπορείς να δεις πού βρίσκεται η συγκεκριμένη πόλη.

Όμως, η φωτογραφία αυτή δεν τραβήχτηκε από τον ίδιο τον Γ. Λαμπάκη. Δωρήθηκε στη ΧΑΕ και καταγράφηκε στον κατάλογο της συλλογής της το 1903. Αποτελεί μια σπάνια απεικόνιση ενός ναού που χτίστηκε τον 11ο-12ο αιώνα, ερειπώθηκε, αναστηλώθηκε μετά το 1878 και καταστράφηκε τελικά ολοσχερώς μετά το 1922. Στη θέση του βρίσκεται σήμερα ένα πάρκο και λιγοστά απομεινάρια του μνημείου, που ήταν το μοναδικό παράδειγμα ενός ιδιαίτερου, για την ευρύτερη περιοχή αρχιτεκτονικού τύπου ναού.

Σκέψου ποιες άλλες πληροφορίες μπορούμε να αντλήσουμε από τη φωτογραφία.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Η περιοδεία του Γ. Λαμπάκη ολοκληρώθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Στις δύο αυτές φωτογραφίες φαίνεται το εσωτερικό του ναού της Αγίας Σοφίας, όπως ήταν διαμορφωμένο πριν από έναν αιώνα, όταν το σημαντικότερο βυζαντινό μνημείο λειτουργούσε ακόμη ως ισλαμικό τέμενος.

Στη δεύτερη διακρίνονται και κάποιοι μουσουλμάνοι που προσεύχονται. Παρατήρησε τις ψάθες και τους τάπητες που κάλυπταν το δάπεδο, καθώς και το οδωμανικό βήλο με την πλούσια διακόσμηση που έκλεινε την είσοδο μέχρι τη μέση. Σήμερα τα στοιχεία αυτά έχουν αφαιρεθεί.

Όλη η σειρά φωτογραφιών από την Αγία Σοφία που μπορείς να δεις στην έκδεση δωρήθηκαν στη ΧΑΕ και μπήκαν στη συλλογή της το 1903.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Άλλη μία φωτογραφία που δωρήθηκε στη ΧΑΕ, μετά την επιστροφή του Γ. Λαμπάκη από το ταξίδι του. Εικονίζει την τελετή του αγίου Μύρου, δηλαδή την παρασκευή του αρωματισμένου και αγιασμένου ελαίου που χρησιμοποιείται στο μυστήριο του κρίσματος.

Η φωτογραφία αυτή είναι σημαντική γιατί αποτυπώνει μία τελετή που γίνεται κάθε δέκα χρόνια στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης.

Έχει όμως ιστορική αξία και για έναν ακόμη λόγο. Στο πλαίσιό της, πάνω και κάτω από τη φωτογραφία, κάποιος άγνωστος σε μας σχολιαστής σημείωσε πολύτιμα στοιχεία που μπορείς να διαβάσεις. Μας επιτρέπουν να χρονολογήσουμε τη φωτογραφία και να ταυτίσουμε τους iεράρχες της εποχής.

Θράκη - Κωνσταντινούπολη: φωτογραφικές μαρτυρίες του 1902

Ο Γ. Λαμπάκης, αυτή τη φορά μπροστά από το φράκο.

Πρόκειται για μια λήψη στη μονή Παναγίας Σκαλωτής, που βρισκόταν κοντά στην πόλη της Αίνου. Στην έκδεση μπορείς δεις και τις άλλες τέσσερις φωτογραφίες που τράβηξε εκεί ο ίδιος. Αποτελούν μαρτυρίες για ένα μοναστηριακό συγκρότημα που φαίνεται πως ιδρύθηκε το 1632 και από το οποίο σώζονται σήμερα ελάχιστα ίχνη.

*Κείμενα - Επιμέλεια: Στάθης Γκότσης, Παναγιώτα Κακόρη
Διόρθωση: Ελένη Μιχαλοπούλου
Σχεδιασμός εντύπου: Γιώργος Σουπιός*